

УДК 343.7

Гідаятлі Рахіб Ельчін огли, студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Малярчук Н. В., к.ю.н.

ПРОБЛЕМАТИКА ВИРІШЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ СУДОМ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ

Відповідно до ч. 4 ст. 124 Конституції України народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних. На сьогоднішній день інститут присяжних в Україні перебуває на початкових етапах свого розвитку, проте, вже виступає гарантією для забезпечення всебічного, неупередженого, повного судового розгляду та винесення справедливого та законодавчо обґрунтованого судового рішення в тих категоріях справ, у яких участь присяжних передбачена відповідно до норм чинного законодавства.

Суди присяжних існують у багатьох країнах світу, водночас у кожній країні вони мають свої особливості.

Наприклад, американська система суду присяжних передбачає, що присяжні самостійно (без участі професійного судді) вирішують питання, чи мала місце подія злочину й чи винен у цьому підозрюваний. Німецька система також передбачає існування суду присяжних, але в змішаному складі, коли ці питання разом із суддею в нарадчій кімнаті вирішують і присяжні [2, с. 445-500].

В Україні, зокрема, присяжні засідателі вирішують питання про винуватість особи у складі суду разом із професійним суддею, забезпечуючи безпосередню участь народу у здійсненні правосуддя. Класично доцільність існування суду присяжних обґрунтовується такими позитивними рисами:

□ поділ судової влади на дві відносно самостійні інституції (суд присяжних і професійний суддя), які взаємно контролюють один одного, що створює додаткові важелі стримувань і противаг проти свавілля й можливих проявів корупції та зменшує можливості судових помилок;

□ відокремлення питання про винуватість (це питання вирішується присяжними у вердикті) від питання про покарання (це питання вирішує суддя у вироку), що обмежує можливості зловживання, корупції та свавілля;

□ активізація ретельного безпосереднього дослідження доказів у суді та змагальності сторін, чому сприяє, зокрема, той факт, що до початку

судового розгляду присяжні не ознайомлюються з кримінальною справою;

□ колегіальність прийняття вердикту та численність суддів і широкі права їх відводу, що значно обмежує можливості тиску та корупційних проявів [4, с. 227-228].

Слід відмітити, що інститут присяжних, крім вищезазначених переваг, має також суттєві недоліки.

По-перше, на практиці виявляється, що колегія присяжних при винесенні вердикту звертає увагу не лише на фактичні обставини справи, а й на передумови вчинення злочину, нерідко співставляючи їх із власним життєвим досвідом, ставлячи себе на місце підсудного. Тобто, можна стверджувати, що думка присяжного є суб'єктивною, а відмінно від думки професійного судді. Крім того, у винесенні вердикту присяжні, здебільшого, керуються власними почуттями та емоціями, що дозволяє захиснику використовувати психологічні засоби впливу на присяжних, що може призвести до безкарності злочинців.

Про «об'єктивність» суду присяжних образно висловився Ф. Садиков: «справжні адвокати справедливо побоюються суду присяжних саме через непередбачувані результати. Можна виграти абсолютно доведену справу, переконавши присяжних винести виправдувальний вердикт, а можна програти, вислухавши обвинувальний вердикт, коли в діях підзахисного відсутній склад злочину» [3, с. 9].

По-друге, постає логічне питання юридичної освіченості членів суду присяжних. Зрозуміло, що кожен з нас, хворіючи, прагне довірити своє здоров'я професійному лікареві-фахівцю, так само і громада, і сам підсудний бажають щоб судовий вердикт ґрунтувався на рішенні юридично грамотних фахівців, які несуть за нього відповідальність.

Крім того, під час кваліфікації вбивств, використовуються такі складні для розуміння пересічних громадян категорії, як сильне душевне хвилювання, співучасть, необхідна оборона та перевищення її меж тощо. Тобто марно сподіватись, що юридично непідготовлені люди безпомилково встановлять факт винуватості особи у скоєнні злочину. Здебільшого, для присяжного досить важко розібратись навіть у фактичних обставинах справи. Питання факту і права настільки складні й тісно пов'язані, що для їх вирішення недостатньо лише життєвого досвіду, для цього необхідні юридичні знання, які може мати лише кваліфікований юрист.

КПК України в главі, що регламентує діяльність суду присяжних, містить велику кількість прогалин, адже за такої її концепції присяжні ніякого самостійного вердикту не виносять, тобто практично не відповідають за свої рішення. Фактично, законодавець закріпив безкарність як самих присяжних, так і професійних суддів, котрі, за таких обставин, свої помилки та зловживання можуть з легкістю перекласти на недосвідчених присяжних. В свою чергу, такі присяжні можуть легко

статі прикриттям для розгортання корупційних схем.

Отже, можна констатувати, що надзвичайно складними процесуальними проблемами застосування суду присяжних в Україні є: законодавча регламентація його діяльності, розроблення безпосереднього механізму дії системи названого суду, порядку відбору кандидатів, визначення складу суду тощо.

Література

1. Маляренко В. Т. Кримінальний процес України: підручник / В. Т. Маляренко, Є. Г. Коваленко. – [2-е вид., перероб. і допов.]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 712 с.

2. Маляренко В. Т. Реформування кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: теорія, історія і практика: монографія / В. Т. Маляренко. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2004. – 544 с.

3. Степанюк А. Ф. Исполнение наказания в виде лишения свободы и особенности постепененциарной адаптации освобожденных: учебное пособие / А. Ф. Степанюк, В. М. Трубников. – К.: УКУ ВО, 1992. – 96 с.

4. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Особлива частина: підруч. / В. М. Тертишник. – К.: Алерта, 2014. – 420 с.

УДК 343.98 (043.2)

Жаб'як А. А., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Ланцедова Ю. О., к.ю.н.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сьогодні використання криміналістичної техніки у процесі розкриття і розслідування злочинів є актуальним як ніколи. Це пов'язано із постійно зростаючою суспільною потребою забезпечення захисту людей від злочинних посягань.

Застосування криміналістичної техніки сприяє всебічному встановленню фактичних даних по справі, їх належному процесуальному закріпленню тощо. Засоби і методи криміналістичної техніки забезпечують виявлення і правильну оцінку матеріальних ознак злочину, а також сприяють закріпленню гарантій прав усіх учасників кримінального процесу. Нехтування потребою застосування засобів та методів криміналістичної техніки під час розкриття та розслідування злочинів призводить у більшості випадків до різкого зниження результативності даного виду діяльності.

Якщо проаналізувати сучасний стан слідчої практики, можна